

УДК 352.07:342.9

DOI <https://doi.org/10.32782/pdau.pma.2025.3.5>

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ АДМІНІСТРУВАННЯ ПРИЙНЯТТЯ ПУБЛІЧНИХ РІШЕНЬ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: КРИТИЧНІ КОНТРОЛЬНІ ТОЧКИ ВЗАЄМОДІЇ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

Мирна Ольга Володимирівна,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри публічного управління та адміністрування

Полтавського державного аграрного університету

ORCID ID: 0000-0003-3252-3319

У статті проаналізовано технології прийняття публічних рішень органами місцевого самоврядування Полтавської області, типових для затвердження місцевих бюджетів та звітування за результатами їх виконання, управління комунальною власністю, захисту законних інтересів і прав територіальної громади та ін. Закцентовано увагу на процедурних питаннях прийняття рішень місцевими радами Полтавської області на їх пленарних засіданнях. Наведено та ґрунтовно проаналізовано процедурні питання обов'язкового оприлюднення проєктів публічних рішень органами місцевого самоврядування. Підкреслено самостійність місцевих рад в обранні способу (порядку та формату) оприлюднення прийнятих публічних рішень. Проілюстровано роль консультативних та дорадчих органів у сприянні транспарентності (прозорості, відкритості та ін.) роботи органів місцевого самоврядування. Аналіз даних діаграми стану громадської залученості у Диканській селищній територіальній громаді Полтавської області підтвердив гіпотетичні здогадки про недостатню залученість громадян у житті громади. Виділено нормативно-правові, фінансово-матеріальні та репутаційні ризики відповідності прийняття публічних рішень органами місцевого самоврядування вимогам транспарентності з урахуванням поетапного процесу: від підготовки проєкту рішення до оприлюднення і поширення публічного рішення. Докладно розглянуто і проаналізовано авторську блок-схему прийняття публічних рішень місцевими радами з оцінюванням 13 етапів стосовно небезпечних чинників та ідентифікацією 10 критичних контрольних точок (ККТ) дотримання принципу транспарентності. В рамках першого етапу «Всебічний аналіз та структурування проблемної ситуації» виділено 2 підетапи та описано першу ККТ. З'ясовано причини хибних, неефективних та навіть шкідливих для суспільства публічних рішень. Зроблено ґрунтовний аналіз ККТ взаємодії з громадськістю. Дослідження небезпечних для транспарентності чинників та етапів оформлення і підписання публічного рішення дозволило виокремити проблемні зони, для нівелювання впливу яких на якість прийнятого публічного рішення формалізовано алгоритм дій у випадку виникнення конфлікту інтересів у депутата місцевої ради. Розроблено в табличній формі матрицю фіксації питання конфлікту інтересів у протоколах місцевих рад, починаючи від сенсів відображення конфлікту інтересів у логічному просуванні до настання кримінальної відповідальності, оскільки приховування конфлікту інтересів депутатом місцевої ради може бути кваліфіковано як корупційний злочин. Автори дійшли висновку, що після усвідомлення ризиків прийняття низько-транспарентних публічних рішень і виділення з подальшим ретельним аналізом ККТ призведе до мінімізації антитранспарентних чинників прийняття публічних рішень місцевими радами.

Ключові слова: адміністративне управління, регіональне управління, орган місцевого самоврядування, публічне рішення, громадськість, конфлікт інтересів, право.

Myrna Olha. ORGANIZATIONAL AND LEGAL ASPECTS OF ADMINISTERING PUBLIC DECISION-MAKING BY LOCAL GOVERNMENTS: CRITICAL CONTROL POINTS OF INTERACTION WITH THE PUBLIC

The article analyzes technologies of public decision-making by local self-government bodies of Poltava region typical for approval of local budgets and reporting on the results of their implementation, management of communal property, protection of legitimate interests and rights of the territorial community, etc. Attention is focused on procedural issues of decision-making by local councils of Poltava region at their plenary meetings. Procedural issues of mandatory publication of draft public decisions by local self-government bodies are presented and thoroughly analyzed. The independence of local councils in choosing the method (order and format) of promulgation of public decisions is emphasized. The role of consultative and advisory bodies in promoting transparency (transparency,

openness, etc.) of the work of local self-government bodies is illustrated. The analysis of the data of the diagram of the state of public involvement in the Dikan settlement territorial community of the Poltava region confirmed hypothetical guesses about the insufficient involvement of citizens in the life of the community. The normative-legal, financial-material and reputational risks of compliance of public decision-making by local self-government bodies with the requirements of transparency, taking into account the step-by-step process: from preparation of the draft decision to publication and dissemination of the public decision, have been allocated. The author's flowchart of public decision-making by local councils with the assessment of 13 stages in relation to dangerous factors and the identification of 10 critical control points (CCP) of compliance with the principle of transparency are considered and analyzed in detail. Within the framework of the first stage "Comprehensive analysis and structuring of the problem situation", 2 sub-stages were allocated and the first CCP was described. The reasons for false, ineffective and even harmful to society public decisions have been found out. A thorough analysis of CCP interaction with the public was made. The study of factors that are dangerous for transparency and the stage of registration and signing of a public decision made it possible to single out problem areas for leveling the impact of which on the quality of the adopted public decision formalized the algorithm of actions in case of a conflict of interest in the deputy of the local council. A matrix of fixing the issue of conflict of interest in the protocols of local councils has been developed in a tabular form, starting from the meanings of displaying a conflict of interest in logical advancement to the onset of criminal liability, since concealing a conflict of interest by a deputy of a local council can be qualified as a corruption crime. The authors concluded that after realizing the risks of making low-cost public decisions and isolating, followed by a thorough analysis of the CCP, will lead to minimizing the anti-transparent factors of public decision-making by local councils.

Key words: administrative management, regional management, local government, public decision, public, conflict of interests, law.

Вступ. Розв'язання проблеми активізації громадської залученості до адміністрування прийняття публічних рішень органами місцевого самоврядування в Україні вимагає візуалізації критичних контрольних точок узгодження інтересів влади, бізнесу і громадськості у парадигмі об'єктивної оцінки, законності, неупередженості та справедливості. Спроби побудови соціально адаптивної управлінської системи та балансу конструктивної взаємодії різних груп інтересів є важелем побудови активної громадянської позиції.

Матеріали та методи. «Громадська участь є досить складним механізмом щодо забезпечення належного рівня народовладдя. Під час її реалізації потрібно чітко утримувати рівновагу між представницькими інститутами та формами громадської

активності, професійним підходом і добровільною участю громадян» [1, с. 6].

Оскільки публічна служба має великий вплив на життя громадян, важливо, щоб управлінські рішення відображали їхні потреби та інтереси. Наприклад, партисипативне лідерство в публічній службі може включати: створення партнерств з громадським сектором; громадські консультації та обговорення; прозорість та доступність інформації [2, с. 82].

За даними експертного опитування [3, с. 23] ризик «Непопулярні рішення Верховної Ради, військових адміністрацій, органів самоврядування» на рівні 3,04 має один з найбільших потенціалів у майбутніх періодах під час воєнного стану (рис. 1).

В.В. Федорчак [4] зазначає, що вимоги стабільності, зростання ефективності, обґрунтованості державних рішень, мінімізації суб'єктивного чинника в місцевому самоврядуванні затребувані і можуть бути задоволені впровадженням системи управління ризиками під час розроблення державної політики щодо розвитку місцевого самоврядування.

При цьому очікуваними результатами впровадження регулярного ризик-менеджменту є: зниження суб'єктивності, підвищення прозорості та обґрунтованості рішень; розрахунок багатьох варіантів і прогнозування наслідків ухвалення рішень; оптимізація ризиків та їх впливу; готовність до негативних наслідків; зниження деструкцій; підвищення швидкості реагування для ліквідації наслідків тощо [4].

Рис. 1. Загрози прийняття непопулярних рішень Верховною Радою, військовими адміністраціями, органами самоврядування

Джерело: побудовано за даними [3, с. 19]

Результати. Для виокремлення критичних точок взаємодії з громадськістю важливо проаналізувати технології прийняття публічних рішень органами місцевого самоврядування Полтавської області (табл. 1).

У Регламентах сільських, селищних, міських рад Полтавської області [5] обов'язково розкривається зміст процедури прийняття місцевих рішень, зокрема і тих, що стосуються затвердження місцевих бюджетів та звітування за результатами їх виконання; управління комунальною власністю; організації надання адміністративних послуг населенню на базі ЦНАПів або ж мобільних (оперативних) пунктів надання подібних послуг; забезпечення благоустрою території громади; захисту законних інтересів і прав територіальної громади.

Ради у межах своїх повноважень, прописаних у законах України [6; 7], кодексах, Конституції України тощо, приймають у формі рішень нормативні та інші акти.

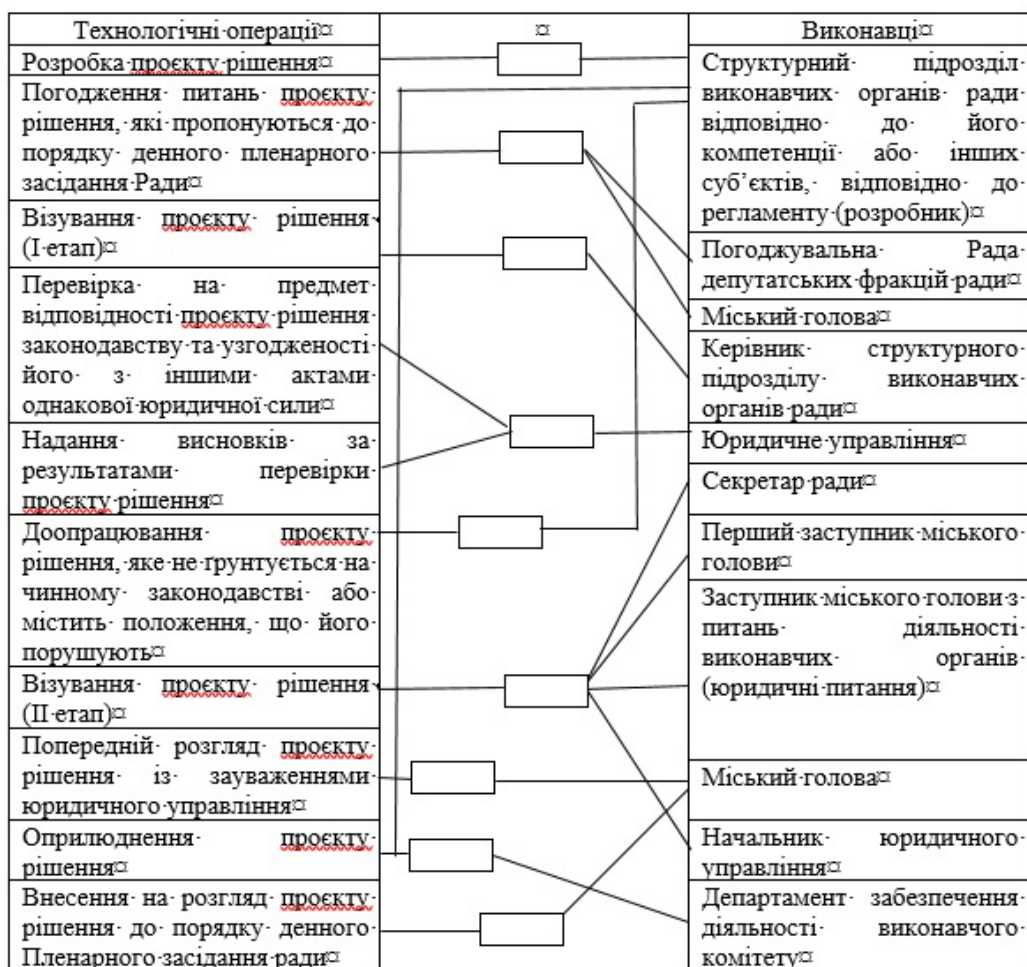
Далі зацентруємо нашу увагу на процедурних питаннях прийняття рішень сільськими, селищними, міськими радами Полтавської області на їх пленарних засіданнях як формі роботи сесії місцевої ради, яка концентрує прийняття ухвал місцевими депутатами шляхом голосування (рис. 2).

Представники органів влади та комунальних підприємств, служб, підрозділів можуть одержати офіційне запрошення на пленарні засідання для публічних виступів.

Уже прийняте своє рішення місцева рада може скасувати або переголосувати. А голова, згідно із законом [6], наділений повноваженням зупинки рішення місцевої ради.

А публічні рішення виконавчого комітету органу місцевого самоврядування з питань власної компетенції комітету рада може скасувати. За умови невідповідності публічних рішень вимогам або якщо вони суперечать Конституції, законам, то вони у судовому порядку можуть бути визнані незаконними. Асортимент

Таблиця 1
Оперограма підготовки та розгляду проєкту рішення на пленарному засіданні міської ради

Джерело: побудовано за даними [5]

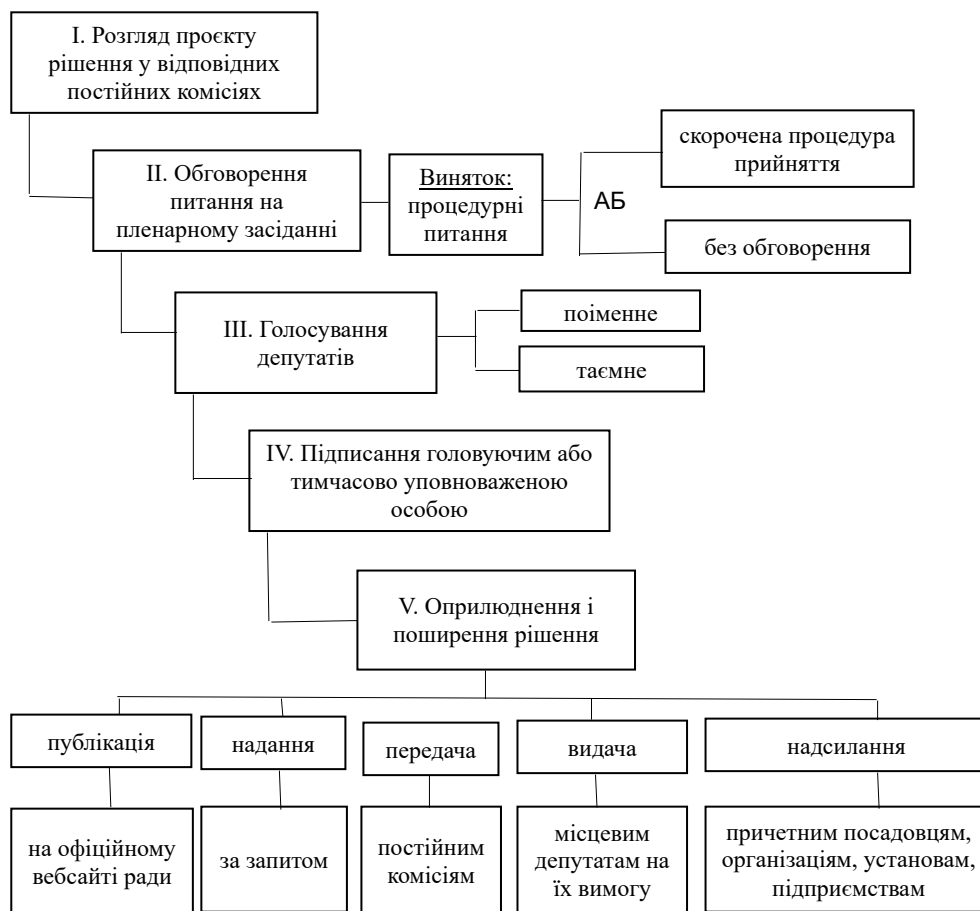

Рис. 2. Основні сходишки процедури прийняття публічних рішень сільськими, селищними, міськими радами Полтавської області

Джерело: авторська розробка

мент судових постанов розміщено у системі аналізу судових рішень VERDICTUM.

Публічні рішення місцевої ради набувають статусу прийняття, якщо не встановлено іншого строку введення цих рішень в дію:

- з дня офіційного оприлюднення для рішень нормативно-правового характеру;
- з моменту їх прийняття для рішень індивідуально-правового характеру.

Обов'язковим реквізитом публічного рішення є підпис, проставлений головуючим (сільським, селищним, міським головою) або іншою особою, якій у випадку своєї тимчасової відсутності головуючий передав усі свої обов'язки.

Проект регуляторного акта оприлюднюється у друкованих медіа розробника проєкту, наприклад, у газеті «Полтавський вісник» (засновник Полтавська міська рада), або визначених розробником та/або розміщують на офіційному сайті Полтавської міської ради та виконавчого комітету (<https://www.rada-poltava.gov.ua/>). За відсутності зазначених інформаційних майданчиків на законодавчому

рівні дозволено застосувати альтернативний спосіб оприлюднення проєктів публічних рішень за умови гарантованого доведення змістової частини проєктів до мешканців певної громади Полтавської області.

Строк надходження зауважень і пропозицій визначає структурний підрозділ виконавчих органів ради відповідно до його компетенції або інших суб'єктів відповідно до регламенту (розробник) (табл. 2).

Рішення, ухвалені органами місцевого самоврядування, є обов'язковими для виконання всіма органами виконавчої влади, громадянами (незалежно від місця їхньої реєстрації), громадськими об'єднаннями, підприємствами, установами та посадовими особами, що знаходяться на території відповідної громади. За ігнорування цих рішень передбачена юридична відповідальність.

Основною робочою формою виконавчого комітету місцевої ради є засідання. Порядок денний таких засідань, що включає проєкти публічних рішень, готується заздалегідь посадовцями загального відділу. Важливо, що виконавчий комітет

Таблиця 2

Процедури обов'язкового оприлюднення проєктів публічних рішень ОМС

Назва етапу	Дедлайн	Примітки	Підстава
Оприлюднення проєкту рішення	за 10 робочих днів до дати їхнього розгляду	мета – ухвалення	ЗУ № 890-IX [8]
Оприлюднення проєкту регуляторного акта та відповідного аналізу регуляторного впливу	не пізніше 5 робочих днів з дня оприлюднення повідомлення цього проєкту регуляторного акта / не пізніше ніж за 1 місяць до внесення на розгляд сесії місцевої ради	мета – одержання зауважень і пропозицій від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань	ЗУ № 1160-IV [9]

Джерело: [10]

не може приймати рішення, які виходять за межі його компетенції.

Публічні рішення ухвалюються більшістю голів членів виконкому, після чого підписуються головою ради або його заступником відповідно до розподілу обов'язків або розпорядження голови. Голова ради має право не погодитися з рішенням більшості та зупинити його дію своїм розпорядженням для подальшого повторного розгляду радою.

Під час голосування на засіданнях нерідко трапляються випадки, коли проєкти рішень знімаються з розгляду для подальшого доопрацювання до наступного засідання виконкому. Рішення можуть прийматися без обговорення, якщо до їхнього тексту не надходило зауважень і жоден із членів виконкому не наполягає на дискусії.

Підписані головою або головуючим на засіданні рішення оформлюються на спеціальних бланках. Додатки до рішень підписує керуючий справами, а за його відсутності – заступник голови ради, який тимчасово виконує його обов'язки. У випадках, передбачених законодавством, може виникнути потреба у скріпленні підпису печаткою. Це обов'язково, коли рішення стосується операцій з матеріальними цінностями та фінансових витрат, одночасно засвідчуючи права юридичних або фізичних осіб. Проставлення печатки також може бути визначено регламентом виконкому або окремим порядком, затвердженим органом місцевого самоврядування.

Підпис та печатка на бланку публічного рішення органу місцевого самоврядування надають інформа-

Як часто ви особисто?

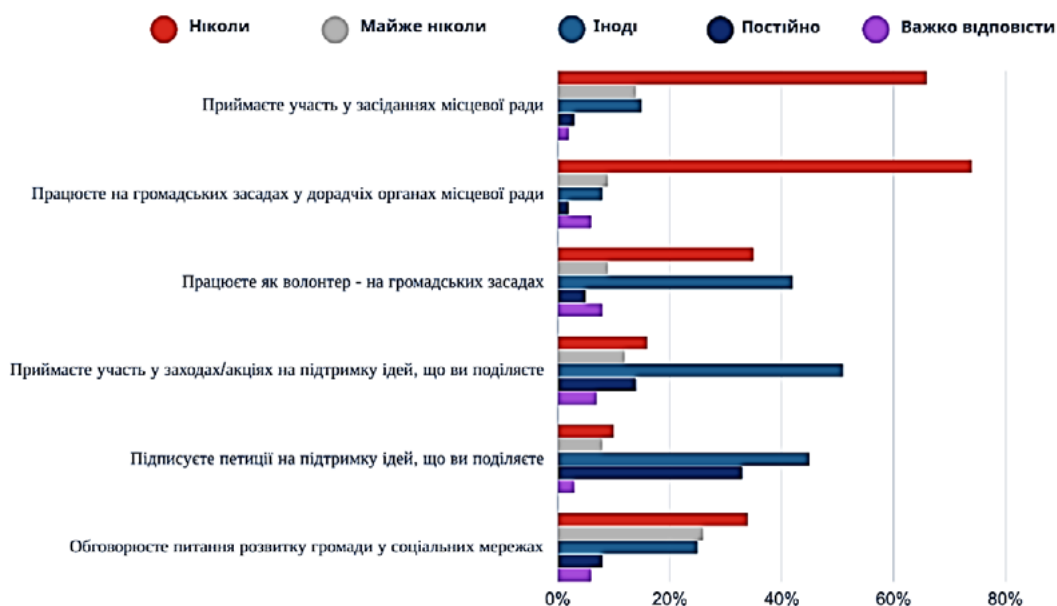

Рис. 3. Діаграма стану громадської залученості у Диканській селищній територіальній громаді Полтавської області

Джерело: [12]

ції на папері статус офіційного документа – нормативно-правового акта місцевої ради.

У разі обов'язкового оприлюднення публічних рішень на офіційному вебсайті органу місцевого самоврядування законодавчі вимоги до формату документа відсутні. Оприлюднення може здійснюватися у вигляді сканованої копії, фотографії, PDF-файлу, текстового файлу (Word, RTF) тощо. Наявність таких реквізитів, як підпис голови, печатка, вхідний/вихідний номер, дата прийняття, фірмовий бланк, не є обов'язковою для оприлюдненого документа.

Зазвичай порядок та формат оприлюднення прийнятих публічних рішень кожна окрема місцева рада визначає самостійно. Головне, щоб оприлюднений текст рішення місцевої ради або її виконавчого комітету був ідентичним до паперового оригіналу, підписаного та зареєстрованого в установленому порядку. Обов'язковість підпису та печатки на оприлюдненому рішенні відсутня, важлива тотожність змісту.

Консультативні та дорадчі органи є засобом залучення громадськості до процесу прийняття публічних рішень, сприяючи прозорості та відкритості роботи органів місцевого самоврядування. Назва таких органів (молодіжна рада, громадська рада, рада внутрішньо переміщених осіб тощо) залежить від сфери їхньої діяльності, складу та функцій. Положення про окремі органи (комісії, консультативні та дорадчі органи) визначають процедури, правила, форми та порядок прийняття ними публічних рішень. Наприклад, Молодіжна рада Полтавської міської територіальної громади бере участь у розробці проєктів рішень з питань молодіжної сфери, здійснює їх попередній аналіз та готує рекомендаційні висновки для міської ради та її посадових осіб [11].

Дослідження, проведене у Диканській громаді Полтавщини станом на 19.12.2023 року, виявило

низький рівень залученості мешканців до прийняття публічних рішень. Лише близько 3,0% опитаних є членами місцевих громадських організацій. Особисту готовність до об'єднання зусиль для вирішення соціальних проблем респонденти оцінили у середньому на 6,9 бала з 10. Низька громадська активність також підтверджується ігноруванням більшістю опитаних засідань ради та консультативно-дорадчих органів (рис. 3) [12].

Отримані неутішні дані підтвердили попередні думки про недостатню залученість громадян у житті досліджуваної громади. Ці результати чітко вказують на гостру необхідність проведення заохочувальних заходів, спрямованих на підвищення активності населення у відкритому та прозорому процесі прийняття публічних рішень місцевою владою.

У межах системи ризиків відповідності прийняття публічних рішень органами місцевого самоврядування вимогам транспарентності ми виділяємо три групи ризиків: нормативно-правові (α) – наявність конфлікту інтересів та порушень антикорупційного законодавства, фінансово-матеріальні (β) – судові санкції, фінансові, матеріальні, екологічні збитки, репутаційні (λ) – соціальний осуд, громадське невдоволення, оприлюднене у медіа (табл. 3).

Для системи прийняття публічних рішень місцевими радами найбільш характерні нормативно-правові та репутаційні ризики, які нівелюються усуненням потенційних і запобіганням реальним конфліктам інтересів, дотриманням обов'язкових зовнішніх правил та локальних нормативів внутрішнього саморегулювання, дотриманням принципів транспарентності підготовки й прийняття рішень, наявністю відповідної правової просвіти в галузі місцевої демократії, врахуванням думки громадськості, публічності, прозорості та відкритості на всіх стадіях прийняття публічних рішень.

Таблиця 3

Небезпечні чинники дотримання принципу транспарентності прийняття публічних рішень місцевими радами

Етапи прийняття публічних рішень	Потенційні ризики відповідності		
	α	β	λ
1. Підготовка проєкту рішення	+	—	+
2. Оприлюднення проєкту рішення	+	—	+
2а. Врахування пропозицій громадян	+	—	+
3. Внесення на розгляд проєкту рішення до порядку денного пленарного засідання ради	+	—	+
4. Розгляд проєкту рішення у відповідних постійних комісіях	+	—	+
5. Обговорення питання на пленарному засіданні ради	+	—	+
6. Голосування депутатів	+	—	+
7. Оформлення рішення (формалізація і документування) та підписання головуючим або тимчасово уповноваженою особою	+	+	+
8. Оприлюднення і поширення рішення	+	+	+

Джерело: авторська розробка

Розроблена блок-схема прийняття публічних рішень місцевими радами з оцінюванням етапів стосовно небезпечних чинників та ідентифікацією критичних контрольних точок (ККТ) дотримання принципу транспарентності (рис. 4).

ККТ 1. Неякісна, неповна або неправильно інтерпретована інформація може призвести до хибних публічних рішень, які матимуть негативні наслідки

для суспільства. Публічні рішення, засновані на застарілій інформації, можуть бути неефективними або навіть шкідливими. Людський фактор, технічні збої або неправильні методології збору можуть призвести до внесення помилок у дані. Інформація може бути навмисно спотворена зацікавленими сторонами для просування власного порядку денного або приховування небажаних фактів.

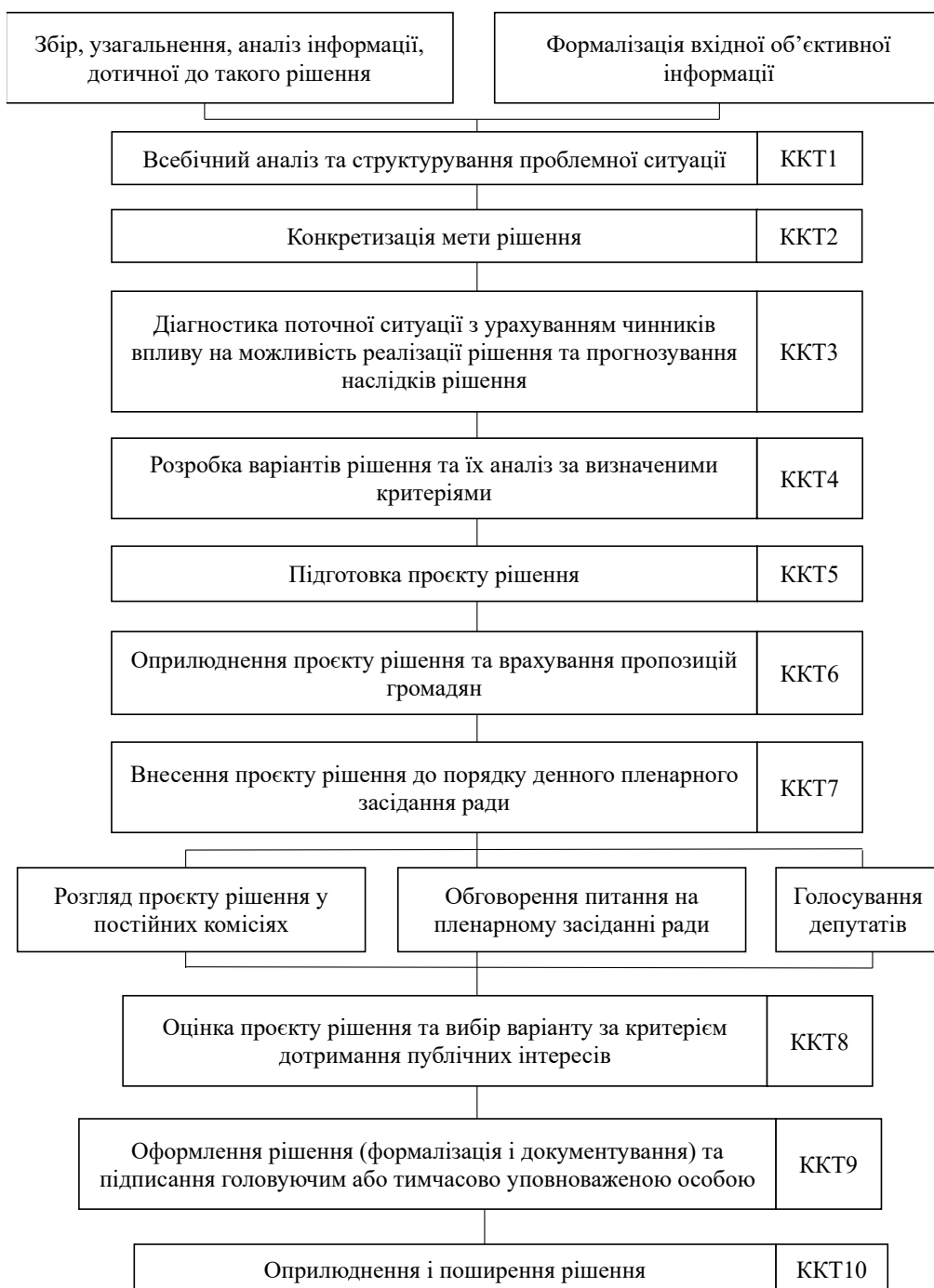

Рис. 4. Блок-схема процесу прийняття публічних рішень місцевими радами та визначення ККТ дотримання принципу транспарентності

Джерело: авторська розробка

ККТ 2. У разі формулювання мети рішення люди схильні до когнітивних упереджень (наприклад, упередження підтвердження, коли йде пошук даних, що підтверджують наявні переконання). Мета рішення може конкретизуватися таким чином, щоб підтримувати певну політичну лінію або ідеологію, що спотворює об'єктивність. Прописана мета може спровокувати потенційний чи реальний конфлікт інтересів між пов'язаними організаціями, що переслідують фінансовий інтерес у певному рішенні.

Якщо мету рішення сформульовано розпливчато, це ускладнює подальшу розробку ефективних заходів та оцінку результатів. Нечітка мета може призвести до різних інтерпретацій та корупційних ризиків.

Встановлення недосяжної за наявних ресурсів мети, часу або безпекових обставин призведе до втрати громадської довіри та неефективної витрати ресурсів місцевих бюджетів.

ККТ 3. Може бути пропущена важлива інформація, яка суттєво впливає на розуміння проблеми та потенційних наслідків рішення. Деякі дані можуть бути конфіденційними або недоступними для публічного використання, що ускладнює формування повної картини. Аналітики можуть несвідомо або свідомо ігнорувати інформацію, яка суперечить їхнім попереднім уявленням або бажаному результату.

У діагностиці поточної ситуації можуть бути проігноровані або недооцінені можливі негативні соціальні, економічні, екологічні чи політичні наслідки рішення.

ККТ 4. Для коректного аналізу складних даних може не вистачати необхідних знань та навичок. Навіть за наявності точних і повних даних можуть бути зроблені неправильні висновки через помилки в логіці або методології аналізу. Висновки, зроблені на основі обмеженої вибірки або специфічних умов, можуть бути необґрунтовано поширені на ширші контексти.

ККТ 5. Якщо проєкт рішення не містить достатньої аргументації та посилань на зібрані дані та результати аналізу, його легітимність та переконливість будуть сумнівними. Положення проєкту можуть суперечити чинним законам, нормативно-правовим актам або міжнародним зобов'язанням, що зробить рішення нечинним або призведе до правових спорів.

ККТ 6. На етапі оприлюднення проєкту рішення та врахування пропозицій громадян можливі недостатнє або формальне залучення зацікавлених сторін, відсутність консенсусу, маніпуляції процесом застосування інструментів прямої демократії. Тобто ігнорування думки та інтересів громадськості може призвести до соціального супротиву або низької ефективності реалізації. Якщо у проєкті рішення не враховано різні точки зору і не спрямовано на пошук компромісу, його сенси ризикують бути неприйнятими. Якщо залучення громадськості є лише фор-

мальністю, без реального врахування пропозицій, це знижує рівень довіри до місцевих рад.

ККТ 7. Пропуск термінів для подачі проєктів рішень, їх розгляду у постійних комісіях, оприлюднення автоматично виключає проєкт з розгляду на найближчому засіданні. Будь-яка неточність у формуванні, структурі, наявності всіх необхідних додатків, обґрунтувань, висновків та візувань може стати причиною повернення проєкту рішення на доопрацювання. Якщо проєкт викликає значний негативний резонанс у громаді, керівництво ради може вирішити не виносити його на розгляд, щоб уникнути конфлікту. Депутати можуть проголосувати за виключення проєкту з порядку денного вже під час засідання, якщо виникнуть сумніви щодо його доцільності, законності або через процедурні порушення.

ККТ 8. Під час розгляду на комісіях або безпосередньо на пленарному засіданні до проєкту можуть бути внесені поправки, які суттєво змінюють його початковий зміст, цілі або навіть роблять його неефективним чи шкідливим. Це може бути результатом компромісів, лобіювання або просто різних поглядів депутатів.

Попередній розгляд у профільних постійних комісіях місцевої ради вимагає проведення засідань комісій, що іноді є складно через відсутність кворуму або завантаженість членів комісій. Комісії можуть висловити зауваження, пропозиції або навіть рекомендувати суттєво переробити проєкт, що вимагатиме додаткового часу та зусиль. Якщо проєкт рішення не отримує підтримки більшості членів комісії, він може бути не рекомендований до розгляду на пленарному засіданні.

В умовах воєнного стану (як зараз в Україні) є законні підстави для закриття частини або всього засідання, якщо розглядаються питання, що містять інформацію з обмеженим доступом (державну таємницю, службову інформацію тощо) або стосуються критичної інфраструктури, безпеки та оборони. Однак є ризик, що ці винятки можуть бути використані не за призначенням, для приховування інформації, яка не є конфіденційною.

Громадяни можуть бути присутніми на засіданні, але не мати доступу до повного пакета документів та проєктів рішень, які розглядаються. Це ускладнює розуміння дискусії та висловлення обґрунтованої думки.

Відсутність трансляцій пленарних засідань ради або низька якість, недоступність архівів записів, часте посилання на «технічні проблеми» для припинення трансляцій або відмови у записі може бути прихованою спробою обмежити доступ до інформації.

ККТ 9. Під час документального фіксування факту прийнятого на пленарному засіданні рішення можуть виникнути проблемні зони: недбале фіксування факту конфлікту інтересів; формальний під-

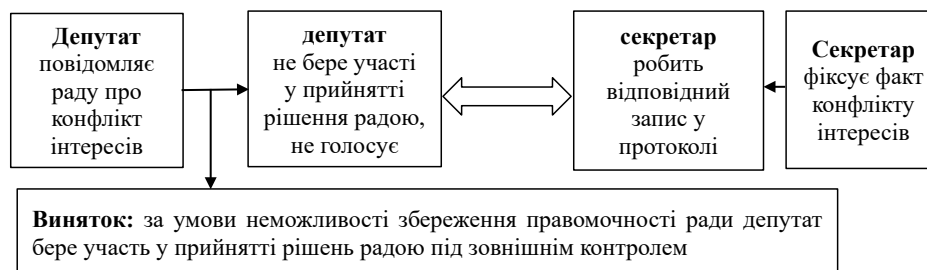

Рис. 5. Алгоритм дій у разі виникнення конфлікту інтересів у депутата ради

Джерело: розроблено з використанням [13]

Таблиця 4

Фіксація питання конфлікту інтересів у протоколах місцевих рад

I. Сенси фіксації конфлікту інтересів	– прозорість; – відповідальність; – запобігання корупції.	II. Технологія відображення	– заява депутата; – фіксація у протоколі; – виключення з голосування.
III. Зони ризику	– часткова фіксація; – формальне декларування; – тиск на секретаря.	IV. Шляхи усунення проблем	– розробка чітких правил; – підвищення кваліфікації депутатів і секретарів; – громадський контроль; – автоматизація процесу.
V. Порушення правил відображення не зазначення конфлікту інтересів під час голосування.		VI. Кримінальна відповідальність	– приховування конфлікту інтересів може бути – кваліфіковано як корупційний злочин (незаконне збагачення, отримання неправомірної вигоди, зловживання владою або службовим становищем).

Джерело: авторська розробка

хід до факту його відображення; неякісне виконання обов'язків секретарем.

Алгоритм дій щодо відображення конфлікту інтересів у відповідному протоколі передбачає залученість як самого депутата, так і секретаря в ролі технічного виконавця процесу фіксації такого факту (рис. 5).

Отже, перед голосуванням щодо конкретного питання депутат місцевої ради повинен заявити про наявність у нього конфлікту інтересів. Секретар ради фіксує цю заяву у протоколі засідання. Як правило, депутат-заявник не бере участі в голосуванні з цього питання (табл. 4).

Отже, як зазначалося вище, ймовірними проблемними зонами можуть виявитися: недбале фіксування, формальний підхід до факту відображення конфлікту інтересів, неякісне виконання обов'язків секретарем. Так, у протоколах може спостерігатися відсутність детальної інформації щодо характеру конфлікту інтересів. Не виключаємо розвиток подій за сценарієм формальної заяви депутатом про наявність конфлікту інтересів за одночасного продовження впливу на прийняття рішень з цього питання. Секретаря ради можуть схилити не фіксувати або спотворити інформацію про конфлікт інтересів. Депутати можуть приховати факт наявності конфлікту інтересів, голосувати за рішення, які безпосередньо стосуються їхніх бізнес-інтересів.

Далі розглянемо комунікаційні ризики оформлення рішення: складна для розуміння мова, відсутність зрозумілого обґрунтування. Так, використання надмірної кількості юридичних термінів, бюрократичних зворотів робить рішення незрозумілим для пересічних громадян, для яких, власне, воно й приймається. Це підриває принципи прозорості та довіри. Якщо рішення не містить чіткого і зрозумілого обґрунтування його необхідності та цілей, це може викликати сумніви в його доцільності серед громадськості та медіа.

ККТ 10. Несвоєчасне або неналежне оприлюднення прийнятого рішення (на сайті місцевої ради, у медіа, соціальних мережах, у бюлетені) може призвести до того, що зацікавлені сторони (громадськість, бізнес, виконавці) не матимуть до нього доступу, а це, своєю чергою, може стати підставою для визнання його нечинним.

Висновки. Публічні рішення органів місцевого самоврядування мають юридичну силу та є обов'язковими для всіх суб'єктів на території громади, що підкреслює важливість їхнього виконання та відповідальність за невиконання. Процес прийняття публічних рішень виконавчим комітетом є регламентованим, включає етапи підготовки проєктів, їх обговорення та голосування. Наявний механізм зупинення рішення головою ради для повторного розгляду,

що відображає систему стримувань і противаг. Підпис голови та печатка надають публічному рішення офіційного статусу нормативно-правового акта.

Консультативні та дорадчі органи відіграють важливу роль у залученні громадськості до процесу прийняття рішень, сприяючи відкритості та врахуванню думки громадян. Однак дослідження у Диканській громаді показало низький рівень громадської активності, що свідчить про необхідність активізації участі мешканців у місцевому самоврядуванні.

Оприлюднення публічних рішень на вебсайті є важливою складовою частиною забезпечення прозорості. Хоча законодавчо не встановлено жорстких вимог до формату оприлюднення, головним є ідентичність електронної версії паперовому оригіналу. Органи місцевого самоврядування мають право самостійно визначати порядок та формат оприлюднення своїх рішень, що надає їм гнучкість у забезпеченні доступу до інформації для громадян.

Усвідомлення ризиків прийняття низькотранспарентних публічних рішень є першим кроком до їхнього мінімізації. Для прийняття обґрунтованих публічних рішень необхідно застосовувати ретельні методології збору, перевірки та аналізу інформації, залучати незалежних експертів та забезпечувати прозорість процесу. До шляхів мінімізації небезпечних чинників під час дотримання принципу транспарентності прийняття публічних рішень місцевими радами, на нашу думку, варто залучити: забезпечення обов'язкового юридичного супроводу на всіх етапах підготовки та оформлення рішення; розробку та суворе дотримання внутрішніх регламентів та процедур щодо оформлення рішень та їх проєктів; уникнення загальних фраз, прагнення до максимально конкретних, вимірюваних і зрозумілих формулювань; забезпечення своєчасного та повного оприлюднення всіх прийнятих місцевою радою рішень як запоруки їх прозорості та доступності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Приходько С.М. Учасницька демократія як інститут місцевого самоврядування. *Вісник ПДАУ. Серія «Публічне управління та адміністрування»*. Випуск 2. 2024. С. 3–10. URL: <https://journals.pdau.poltava.ua/index.php/pma/article/view/44>. DOI: <https://doi.org/10.32782/pdau.pma.2024.2.1>. (дата звернення: 23.03.2025.).
2. Голубь В.В., Рубан Д.О. Партисипативне лідерство versus партисипативне управління: концептуалізація поняття. *Вісник ПДАУ (Публічне управління та адміністрування)*. Випуск 1. 2024. С. 79–84. URL: <https://journals.pdau.poltava.ua/index.php/pma/issue/view/1/1>. DOI: <https://doi.org/10.32782/pdau.pma.2024.1.12>. (дата звернення: 23.03.2025.).
3. Павленко І., Нагірний В., Потапенко В., Маляревський Є. Аналіз загроз національній безпеці у сфері внутрішньої політики (Експертне опитування). Центр внутрішньополітичних досліджень, НІСД. 30 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-07/ad_analiz-zagrozh_14072023.pdf. (дата звернення: 23.12.2024).
4. Федорчак В.В. Аналіз й оцінка особливостей функціонування організаційного механізму державного управління ризиками виникнення надзвичайних ситуацій в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*, 2018. №. 6. С. 49–51.
5. Регламент Полтавської міської ради восьмого скликання. Рішення позачергової другої сесії Полтавської міської ради восьмого скликання від 19.02.2021 р. URL: <https://www.rada-poltava.gov.ua/documents/>. (дата звернення: 23.03.2025).
6. Про місцеве самоврядування : Закон України № 280/97-ВР. / Верховна Рада України. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>. (дата звернення: 13.11.2024).
7. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України № 2493-III. / Верховна Рада України. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text>. (дата звернення: 13.11.2024).
8. Про внесення змін до статті 15 Закону України «Про доступ до публічної інформації» щодо зменшення строку оприлюднення проєктів нормативно-правових актів, рішень органів місцевого самоврядування : Закон України № 890-IX. / Офіційний портал ВРУ. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/890-20#Text>. (дата звернення: 15.10.2024).
9. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон України № 1160-IV. / Офіційний портал ВРУ. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15#Text>. (дата звернення: 15.10.2024).
10. Савченко А.А. Забезпечення прозорості та відкритості прийняття публічних рішень органами місцевого самоврядування : кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти Магістр за ОПП «Зв'язки з громадськістю» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». Полтава : Полтавський державний аграрний університет. 2024. 69 с. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/handle/123456789/18295>. (дата звернення: 23.03.2025).
11. Положення Молодіжної ради Полтавської міської територіальної громади. Офіційний сайт Полтавської міської ради та виконавчого комітету. URL: https://www.rada-poltava.gov.ua/rule/molodrada_doc. (дата звернення: 15.10.2024).

12. В Диканській громаді Полтавщини затвердили соцпаспорт та розбирали результати дослідження щодо інклюзивності та доступності послуг. *Громадський простір*. URL: <http://surl.li/pubkgs>. (дата звернення: 15.10.2024).

13. Методичні рекомендації щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, дотримання обмежень щодо запобігання корупції : Наказ НАЗК № 13 від 21.10. 2022 р. URL: <https://wiki.nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2022/10/Metodychni-rekomendatsiyi-vid-21.10.2022-13.pdf>. (дата звернення: 20.01.2024).

REFERENCES:

1. Prykhodko S.M. (2024) Uchasnytska demokratiia yak instytut mistsevoho samovriaduvannya. *Visnyk PDAU. Seriia «Publichne upravlinnia ta administruvannia»*, (2), P. 3–10. <https://doi.org/10.32782/pdau.pma.2024.2.1>. [in Ukrainian].
2. Holub V.V., & Ruban D.O. (2024) Partysypatyvne liderstvo versus partysypatyvne upravlinnia: kontseptualizatsiia poniattia. *Visnyk PDAU (Publichne upravlinnia ta administruvannia)*, (1), P. 79–84. <https://doi.org/10.32782/pdau.pma.2024.1.12>. [in Ukrainian].
3. Pavlenko I., Nahirnyi, V., Potapenko V., & Maliarevskyi Ye. (2023) Analiz zahroz natsionalnii bezpetsi u sferi vnutrishnoi polityky (Ekspertne opytuvannia). Tsentri vnutrishnopolitychnykh doslidzhen, NISD. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-07/ad_analiz-zagroz_14072023.pdf. [in Ukrainian].
4. Fedorchak V.V. (2018) Analiz y otsinka osoblyvosti funktsionuvannia orhanizatsiinoho mekhanizmu derzhavnoho upravlinnia ryzykamy vynyknennia nadzvychainykh sytuatsii v Ukraini. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, (6), P. 49–51. [in Ukrainian].
5. Poltavska miska rada. (2021, February 19). Rehlement Poltavskoi miskoi rady vosmoho sklykannia (Rishennia pozacherhovoii druhoi sesii Poltavskoi miskoi rady vosmoho sklykannia). URL: <https://www.rada-poltava.gov.ua/documents/>. [in Ukrainian].
6. Pro mistseve samovriaduvannia: Zakon Ukrainy № 280/97-VR. (1997, May 21). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>. [in Ukrainian].
7. Pro sluzhbu v orhanakh mistsevoho samovriaduvannia: Zakon Ukrainy № 2493-III. (2001, June 7). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>. [in Ukrainian].
8. Pro vnesennia zmin do statii 15 Zakonu Ukrainy «Pro dostup do publichnoi informatsii» shchodo zmenshennia stroku opryliudnennia proektiv normatyvno-pravovykh aktiv, rishen orhaniv mistsevoho samovriaduvannia: Zakon Ukrainy № 890-IX. (2020, September 2). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/890-20>. [in Ukrainian].
9. Pro zasady derzhavnoi rehuliatornoii polityky u sferi hospodarskoi diialnosti: Zakon Ukrainy № 1160-IV. (2003, September 11). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>. [in Ukrainian].
10. Savchenko A.A. (2024) Zabezpechennia prozorosti ta vidkrytosti pryiniattia publichnykh rishen orhanamy mistsevoho samovriaduvannia. Kvalifikatsiina robota na zdobuttia stupenia vyshchoi osvity Mahistr, Poltavskiy derzhavnyi ahrarnyi universytet. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/handle/123456789/18295>. [in Ukrainian].
11. Poltavska miska rada. (n.d.). Polozhennia Molodizhnoi rady Poltavskoi miskoi terytorialnoi hromady. Ofitsiinyi sait Poltavskoi miskoi rady ta vykonavchoho komitetu. URL: https://www.rada-poltava.gov.ua/rule/molodrada_doc. [in Ukrainian].
12. V Dykansii hromadi Poltavshchyny zatverdyly sotsipasport ta rozbyraly rezultaty doslidzhennia shchodo inkluzivnosti ta dostupnosti posluh. (n.d.). *Hromadskiy prostir*. URL: <http://surl.li/pubkgs>. [in Ukrainian].
13. Natsionalne ahentstvo z pytan zapobihannia koruptsii. (2022, October 21). Metodychni rekomendatsii shchodo zastosuvannia okremykh polozhen Zakonu Ukrainy «Pro zapobihannia koruptsii» stosovno zapobihannia ta vrehuluvannia konfliktu interesiv, dotrymannia obmezhen shchodo zapobihannia koruptsii (Nakaz NAZK № 13). URL: <https://wiki.nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2022/10/Metodychni-rekomendatsiyi-vid-21.10.2022-13.pdf>. [in Ukrainian].